

מרוכה פרק שביעי בבא קמא

סמ.

עין משפט
גרי מצוה

(א) כי"ט ו' קדושין נב. (לעיל)
 סח: לקמן ע"ל. (ב) משפט
 מו. וע"ל. (ג) משפט שני
 פ"ה מ"א. (ד) הרי"ט מ"ו.
 (ה) גיטין לח. עה. כהונת
 עו. כי"ט לח: כי"ב קעד.
 טהנה"ל: (ו) נכסות
 (ז) א. (ח) משפט' פאה
 (ט) ז' זיל ממתנה.
 (י) גיטין לו: וע"ל.
 (יא) זיל דמתא וז"כ
 מוספי' ביהא ובחולין
 ובגירסאות. (י"ב) קעג:
 (יג) גיטין ע"ל. (יד) זיל
 עלתין. (טו) נפלה פ"ו
 מ"ה. (טז) עין ר"מ.
 (יז) יוהר מכדי גי' ר"מ
 ובפי' הנכסותה ותיי"ט
 וכן נפי' הרי"ט אמת' מדי
 נפילה ופירוש של כי נפילה
 פ"י רש"י כי"ט קה. וע
 שמוסרי' נמשלת ד'.
 (יח) רש"י. (י"ט) זיל לא יפרד.
 רש"י. (כ) ז"ל הוא הפקר
 לכל העסק ממילוי
 גרסאות. (כ"א) שטר מחייב
 לשלם להגזל העסק ממ"ג.

הגהות הב"ח
 (א) ג"מ דלא ספקה
 למילתא כ"ל:

הגהות מהר"ב
 רנשבורג

[א] חר"ה כל הנלקט וכו'.
 ואש"ג דכרי שיש לו
 מתיירין וכו'. ע"י שיהא
 מקובלת שמתק' עוד דמי
 דלא ניכר לא הו' דבר שיש
 לו מתיירין:

קבועים. מוט"ש. ונתן פיסת רגלים
 שהיא כרס רבעי ואסור בלא פדיון: **דאיכא הנאה מיניה.** לאחר
 זמן כחרישה וחרעה וקלירה: **אף האי נמי איכא הנאה מיניה.**
בפדיון: חרסית. כמותי רעפים טיבל"ש בלע"ז: **וממחה ושופך.**

חייב אתה ליתן לו טבח ומכר משלם
תשלומי ארבעה וחמשה מ"מ כיון דלא
(ה) פסקה מילתא אכתיו גנב הוא לא צריכא
דאמרי ליה חייב אתה ליתן לו: גופא (ה) אמר
רבי יוחנן גול ולא נתייאשו הבעלים שניהם
 אינן יכולים להקדישו זה לפי שאינו שלו וזה
 לפי שאינו ברשותו ומי אמר ר' יוחנן הכי
 והא"ר יוחנן הלכה כסתם משנה (ו) ותנן
 יכרם רבעי היו מציינין אותו בקווות אדמה
 סימנא כי אדמה מה אדמה איכא הנאה מינה
 אף האי נמי כי מפרקא שרי לאיתהגויי מינה
 יושל ערלה בחרסית סימנא בחרסית מה
 חרסית שאין הנאה מינה אף האי דלית ביה
 הנאה מינה יושל קברות בסיד סימנא דחזור
 כעצמות ה"וממחה ושופך כי היכי דניהור
 טפי אמר רבן שמעון בן גמליאל יבר"א
 בשביעית דהפקר גינהו אבל בשאר שני
 שבועי הלעיטוהו לרשע וימות והצנועין
 מניחין את המעות ואומרים כל הנלקט מזה
 מחולל על המעות הללו וכי תימא מאן תנא
 צנועין רשב"ג (ז) (ורבי יוחנן כסתם יחידאה לא
 אמר) והאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן
 כל מקום שישנה רשב"ג במשנתנו הלכה כמותו חוץ מערב וצידן וראיה
 אחרונה אמרי לא תימא כל הנלקט מזה אלא אימא כל המתלקט מזה ומי א"ר
 יוחנן הכי והא"ר יוחנן צנועין ורבי דוסא אמרו דבר אחד ורבי דוסא נלקט
 קאמר דתניא (ח) רבי יהודה אומר שחרית בעל הבית עומד ואומר כל שילקטו
 עניים היום היא הפקר רבי דוסא אומר לעיתותי ערב אומר כל שילקטו
 עניים היא הפקר איפוך דר' יהודה לר' דוסא ורבי דוסא לרבי יהודה אמאי
 אפכת מתניתא אפכה לרבי יוחנן ואימא צנועין ורבי יהודה אמרו דבר
 אחד אמרי לא סגיאל דלא מתהפכת מתניתא דבהא (י) מתניתין קתני דאית ליה
 לרבי יהודה ברירה ושמעין ליה לרבי יהודה בעלמא (יא) דלית ליה ברירה (י"ב) דתנן
 הלוקה

דוסא לעיתותי ערב אפילו מן השחרית היה יכול לעשות כן כמו שפירשתי אלא ענה טובה קמ"ל שלא יתפקרו עניים ללקט הרבה כיון
 שהפקיר אי נמי לעיתותי ערב דוקא אצל שחרית גורמין שמה לא (י) יפרש דלאחר לקיטה יחול ההפקר וא"ת וכיון שיש חילול במחזור
 לקרקע כדמשמע בסמוך למה היו הנועשים דוחקים למה לא היו מחללים כל הכרס צבת אחת וי"ל דשמה היו רוצים להוליך שאר הפירות
 לירושלים לפיכך לא היו רוצים לחלל הכל צבת אחת אי נמי לפי שלא היה מועיל חילול למה שיגדל אחרי כן וא"ת כי קאמר כל המתלקט הא
 לא היה מועיל למה שגדל אחר כך וי"ל דמ"מ מה שהיו יכולין לתקן היו מתקנים ועוד דשמה היה בטל ברוב א' ואש"ג דכרי שיש לו מתיירין
 אפילו בלחץ לא בטיל מכל מקום מדאורייתא בטיל:

אימא כל המתלקט. משמע דחל פדיון במחזור לקרקע שהרי קודם לקיטה היה מחולל שהרי אחר שנלקט שבה לרשות אחרים אין לבעלים
 כח בהן לחלל ומימה דמחוספסא משמע דאין חילול במחזור דתניא בסוף מעשר שני כרס רבעי ב"ש אומרים אין פודין אחס
 ענבים אלא אין וכו' אומרים ענבים ויין והכל מודים שאין פודין במחזור לקרקע ונראה דטעמא דילפינן קדש קדש ממעשר ויש לומר דהסם
 לא היה טעמא אלא משום דמחזור אין דמיו ידועין ולכן אין פודין אפילו על פי שלשה והיינו נמי טעמא דב"ש:

כל שילקטו עניים היום היא הפקר. תקנה עושה לעניים לפטורם מן המעשר כשמלקטין יותר מדיים כגון ג' שובלים ואוכלין בלא
 מעשר לפי שילקט שכחה ופאה פטורים מן המעשר לכן אומר צה"כ כל שילקטו יהיה הפקר כדי שיפטור הכל ממעשר דהפקר פטור
 ממעשר ונר"ן לומר דבעל הבית אין מתייאש דלא היה מתייאש וחשיב יאוש מדעת כמו תמרי דזיקא וא"כ למ"ד יאוש כדי קני תקשה
 ליה מה מועיל הפקר לפטורו מן המעשר והלא כבר זכר בהן עניים בתורת גול על ידי יאוש ומינה זה אין להקשות אם בעל הבית
 מתייאש למה נר"ן להפקיר כדי לפטורו מן המעשר והלא יאוש חשוב הוא כהפקר לפטורו מן המעשר כדמוכח באלו מילואות (ב"מ ד' כ"א):
 ועוד דלמה לא יועיל כל שילקטו לכ"ע דאטו מי גרע מילואש דהא לא דמי יאוש דהכא דגבי גזלן ליאוש דמצינא דאי יאוש קני
 בכל ענין אפילו אם אין הגזילה ברשות הגזלן צבעת יאוש אם כן יאוש דהכא לא היה אלא כלפי ידידה והיו כמתנה בעלמא ואין לו
 לפטור מן המעשר ואפילו אמ"ל דלא קני אש"כ הגזילה ברשות הגזלן אצל אם היא ברשות הרבים צבעת יאוש כל המחזיק בה וזה
 בה אי נמי למ"ד יאוש כדי לא קני כלל וכל המחזיק בה וזה בה (ג"מ"מ אין זה יאוש פטור מן המעשר דנהי דנגזל אין יכול לתבוע בה וזה
 המחזיק בה אחר יאוש כדלמרינן בהגזל בתרא (לקמן ד' ק"א): דדוקא גזל ולא מתייאשו הבעלים ובה אחר ואכלו רעה מזה גובה רעה
 מזה גובה אצל אחר יאוש אין יכול לגבות כלום מן השני מ"מ כיון שכל אדם אסור להחזיק בה מפני שהיא צריכה לגזול לפיכך (ס'מן
 הגזול ואם כבר זכה בה אחר לכל הפחות חייב לשלם דמיים לגזלן כדאמר לעיל דאפילו למ"ד יאוש לא קני חייב גנב שני לשלם קרן
 לגנב ראשון לא חשיב כהפקר לפטור מן המעשר דטעמא דהפקר פטור מן המעשר משום דכתיב ובה הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך יאל
 לקט ושכחה ופאה שיש לו חלק ונחלה עמך והיינו טעמא דהפקר והכא אין לו חלק בה שאסור לזכות בה ואם זכה חייב לשלם לכל
 הפחות דמיים ועוד דכסתמא אין מתייאש אלא לגבי עניים ואין מועיל לפטור מן המעשר עד שיהיה הפקר לעניים ולעשירים כשמיטה:
 הלוקה

משמע דחייב אתה ליתן לו לא הו' גמר דין
 עד שיאמר לא מן לו והא דלומר כפרק קמחא דסנהדרין
 (ד' ו' ושם ד"ה נגמר) נגמר הדין אי אתה רשאי לנזע ומפרש היכי
 דמי גמר דין פלוני אתה זכאי פלוני אתה חייב (אש"ג) דלא הו'
 גמר דין ממש כיון שקרוב הדין
 לגמור אסור להטעות את הזכאי

(ועי' תוס' כ"מ ת. ד"ה חייב):
ברם רבעי כו'. ק"ק דלא נקט
ערלה מחלה:

חרסית. פירש הקונטרס כמותי
 רעפים וקשה דכפרק
 כסוי הדס (חולין דף פח. ושם ד"ה
 חרסית) חשיב חרסית ולבינה כתוסה:
מה חרסית דלית ביה הנאה. תימה
 לר"י דכסוף כסוי הדס (ס"ט):

אומר דאין מכסים אלא בדבר
 שזורעים בו ומלמית ומשמע הסם
 דמכסין בחרסית ותיירן ר"ת דחרסית
 זורעים בו ומלמית אצל אין מולאה
 (א) כדי נפילה לכן קרי דלית ביה
 הנאה ואפילו מולאה יותר מכדי
 נפילה והואיל ופירותיה מועטים
 חשיב לית בה הנאה:

והצנועין מניחין את המעות
כו'. אי שביעית נוהג
בכרס רבעי כדמשמע (י) דלמילתיה]
דת"ק [קאי] נר"ן לומר דלנועין
אשאר שני שבוע קיימי דאי
אשביעית כיון שהיו זוכים מן ההפקר
לא היו יכולים לחלל:

כל הנלקט מזה יהא פחולא. תימה
 מתי היו אומרים דלמה שמתקנים
 אחר אמירה לא היה מועיל ואם
 כן וכי בכל שעה היו אומרים כן
 בלי הפסק וכ"ת שכל ערב היו
 אומרים כן כמו גבי עניים בסמוך
 מ"מ לא היה תקנה למה שאכלו
 קודם אמירה ואור"י דכל הנלקט
 לאו דוקא ממש אחר לקיטה אלא
 מינה מעות צעד שלא נלקט ואומר
 כרס רבעי זה לכשיהיה נלקט יהיה
 מחולל אחר הלקיטה והא דקאמר ר'

שלא יתפקרו עניים ללקט הרבה כיון
 שהפקיר אי נמי לעיתותי ערב דוקא אצל שחרית גורמין שמה לא (י) יפרש דלאחר לקיטה יחול ההפקר וא"ת וכיון שיש חילול במחזור
 לקרקע כדמשמע בסמוך למה היו הנועשים דוחקים למה לא היו מחללים כל הכרס צבת אחת וי"ל דשמה היו רוצים להוליך שאר הפירות
 לירושלים לפיכך לא היו רוצים לחלל הכל צבת אחת אי נמי לפי שלא היה מועיל חילול למה שיגדל אחרי כן וא"ת כי קאמר כל המתלקט הא
 לא היה מועיל למה שגדל אחר כך וי"ל דמ"מ מה שהיו יכולין לתקן היו מתקנים ועוד דשמה היה בטל ברוב א' ואש"ג דכרי שיש לו מתיירין
 אפילו בלחץ לא בטיל מכל מקום מדאורייתא בטיל:

נח א מ"י פ"ב מהל'
 גיביה הל' ט':
 נח ב ג מ"י פ"ב מהל'
 מעשר שני הל' ז':
 ד ה מ"י פ"ב מהל'
 טו. תולת מת הל' ט':
 סא ו ז מ"י פ"ב מהל'
 מעשר שני הל' ז':

לעני רש"י

מוט"ש [מוט"ש]. רבי
 אר"ה.
 טיבל"ש [טיבול"ש].
 רעפ"ס.

מוסף רש"י

הלכה כסתם משנה.
 רבי הוא פירש המשנה
 ובשראה דכרי חסו וישרו
 עיניו עתה פתח ולא
 הוסיף שם אומר עליהן
 כדי שלא יהו שניין מפי
 יחד ונר"ן כאלו געו
 מפי המדובר יעשו כמות
 (ב"ב ד' כ"א).
 נגט פשוט (ב"ב קעג).
 וצידן. נמסכת געין
 (פד). וראיה אחרונה.
 דמי ממוטט שמי
 (פאה"רין לא). שנתקן
 כמי מחלוקת במבא שטר
 ראה לפיכך את הדין.
 נראה מהלכה כמותו
 ובאחרונה אין הלכה כמותו
 (ב"ב ד' כ"א).

מרוכה פרק שביעי בבא קמא

ע.י

עין משפט
נר מצוה

(א) שנוטת לג: בכורות
(ב) קדושין נב: כ"מ: ו
לעיל קמ: טע: (ג) כ"ב ט:
[מסכתא דביע' פ"ב]
(ד) [דברים י"ג, ט] (ה) [ד"ה
הכא, ו] עין [ש"א, ו] כ"ל
קמא,

הגהות הב"ח

(א) נב: למתקם פלגא
(ובלכתא שליח שויה).
ת"מ ו"ב ע"י בלש"י
כחז' ללא גרסי' ליה:
(ב) תוס' ד"ה כחמס וכו'
כחמס משנה ד"הידדא:
(ג) ד"ה אמטלטלין וכו'
טעמא דמשביע אני
עליכס: (ד) בא"ד ה"מ
היכא דכפריה אל:

גליון הש"ס

גמ' והלכתא שליח שויה.
ע"י כ"ב דף קמ ע"ה תוס'
ד"ה מדרש: תוס' י"ה
אמטלטלין וכו' בסו"ד
ונתאבלו הפעות ר"ח בנו
שו"י. וע"י כ"ב דף קמ
ע"ה תוס' ד"ה מדרש:

אורכתא. הרשאה: משום דר' יוחנן. דהואיל ואינו נרשום הנעלים אינו יכול להקנותו לשליח הלכך אם אצד יכול לחזור ולתנוע מיד הנאמן: **דכפריה.** אם תצטיה מפקיד לנאמן צדיק דין וכפר בו: **דמיחוי.** דחמתין אשיקרא דיהיב ליה האין: **דאמר ליה האין.** נאמן לשליח לאו זעל דברים ידי אס: **ואי כחז בה למחזה ולשליש.** דון וחי לנפשך והמותר שלי: מיגו **דמשפטי.** נאמן דינא כהדי שליח אפלגא על כרתיא דלא מני למימר ליה לאו זעל דברים ידי את משתעי אכולה: **ואי פספ.** שליח משל נאמן: **לא מפקינן מיניה.** אף על גב דלא כתיב ביה אפיק לנפשך. ל"א ואי תפס שליח ממון שהולא ועיכבו לעלמו לא מפקינן מיניה קך מאלתי כחז שנוטות הגאונים זה עיקר: רב אשי פליג זעל דלמימר: כיון דכתיב **קביליה עליא.** אלמא שליח שויה הלכך אי תפס מפקינן מיניה. וללישנא קמא נמי אי תפס משל נאמן מפקינן מיניה דהא שליח זעלמא הוא והוי כחפס לזעל חזי: **למיתפס פלגא.** ממון שביצא אס רוצה לעכב חזי: ה"ג והלכתא שליח שויה ולא שקיל מידי: **בתנ"י** על פי שנים. כלומר שנים מעידין אותו שנגב: **נגב ומכר בשבט.** אצל טבח קס ליה בדרכה מיניה: **וטבח ביום הכפורים.** דאין דזנו אלו: **כתיב:** **וטבח ומכר ואחר כן מה אצו.** אצל מת אצו ואח"כ טבח ומכר תנא כפיפא דפטור שהרי ירש את אצו ושלו הוא טובח ומוכר: **בשני אלו.** כטרפה ובחולין בעורה דקא סבר רבי שמעון שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה אצל לרפואה ולכלבים שחיטה ראויה היא לאי צעי מני אכיל מיניה: **גמ' דבר ולא הני דבר.** על פי שנים עדים יקום דבר. והני עדי טביחה דקתני במתני' או על פי שנים עדים אחרים חזי דבר קמסהדי דאי לאו עדי גניבה איכא למימר דדייה קא טבח: תלפתא

בסתם יחידאה לא אמר. אמרי נהרדעי לא כתבינן אורכתא אמטלטלי אמר רב אשי לאמימר מאי טעמא אמר ליה משום דרבי יוחנן ד"א ר' יוחנן גזל ולא נתייאשו הבעלים שניהם אינן יכולין להקדיש זה לפי שאינו שלו וזה לפי שאינו ברשותו איכא דאמרי אמרי נהרדעי ל"א כתבינן אורכתא אמטלטלי דכפריה טעמא דכפריה דמיחוי כשיקרא אבל לא כפריה כתבינן ואמרי נהרדעי יאורכתא דלא כתיב ביה זיל דון וחי ואפיק לנפשך לית ביה מששא מ"ט: משום דא"ל האין לאו בעל דברים ידי את אמר אביי ר'ואי כתיב ביה למחצה לשליש ולרביע מיגו דמשתעי דינא אפלגא משתעי דינא אכולה אמר אמרימר אי תפס לא מפקינן מיניה רב אשי אמר יכיון דכתביה ליה כל דמתעני מן דינא קבילית עלי שליח שויה ואיכא דאמר שותפא שויה למאי נפקא מינה למיתפס פלגא (א) ו (ב) והלכתא שליח שויה: **בתנ"י** יגב ע"פ שנים ומכר על פיהם או על פי שנים אחרים משלם תשלומי ארבעה וחמשה יגב ומכר בשבת נגב ומכר לע"ז יגב וטבח ביום הכפורים יגב משל אביו וטבח ומכר ואח"כ מת אביו יגב וטבח ואחר כך הקדיש משלם תשלומי ארבעה וחמשה יגב וטבח לרפואה או לכלבים השוחט ומצאת מריפה השוחט חולין בעורה משלם תשלומי ארבעה וחמשה רבי שמעון פוטר בשני אלו: **גמ' לימא מתניתין דלא כרבי עקיבא דאי ר' עקיבא האמר דבר ולא חזי דבר רתניא** אמר רבי יוסי כשהלך אבא חלפתא אצל ר' יוחנן בן גוריון ללמוד תורה ואמרי לה רבי יוחנן בן גוריון אצל אבא חלפתא

בסתם יחידאה לא אמר. תימנה דכחמה מקומות משמע דאמר אפילו כחמה יחידאה דכסוף המזילא (שבת דף פא): **פריך** והאמר רבי יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן נזיר חופף ומפספס אצל לא סורק ואע"ג דפ"ג ג' מיניס (נזיר ד' מב. וס) מקומין ליה כר"ש וצפרק הכולין (יבמות דף מב): גבי אחת כחמות דפריך נמי והאמר ר' יוחנן הלכה כסתם משנה אע"ג דלחי כרבי מאיר וכן כחמה מקומות ר' יוחנן דה"פ ה"א מאן תנא לנועים ר' דוסא כי היכי דלא תקשה קמס משנה לרבי יוחנן כלומר דלא תקשה קמס מאי אולמיה האין קתמא מהאי קתמא דכיון דליכא למימר דיחידאה היא לא חשיבא כי היכי אס משנה דלחי כרביס וז"ל והא האין קתמא נמי דאין הגובז אחר הגובז יחידאה היא דהיינו רבי יהודה בר פלוגמיה דרבי דוסא דאמר כל שילקטו דוקא ולא כל מה שלקטו ויש לומר דלמא רבי יהודה כל שלקטו נמי שרי ולא נקט כל שילקטו אלא לרבותא דאע"ג דלא שרי אלא על ידי צריה וע"ל דה"ק ה"א דכסתמא יחידאה לא אמר כי היכי דלא תקשה ליה קמס משנה אצל השמא שהורכו לעשות חירון אחר לא נאמר יותר אלא אפי' (ב) משנה יחידאה נמי אמר: **לא כתבינן אורכתא אמטלטלי.** דוקא אמטלטלין דגוליה אצל אמטלטלין דפקדון כתיבין דהא תלי טעמא כהדיק ויש כח לאס להקדיש פקדון שיש לו ציד חזירו כדמוכה בהמוכר את הספינה (ב"ב דף פח.) גבי הוא גברא דליתי קרי לפומבדיתא אסו כ"ע שקלי חדא דהא אמר הרי הן מוקדשין לשמים ומשמע התם דאי לא קילו דמייהו הוו קדשי ועוד דלעיל אמר אין הגובז אחר הגובז משלם כפל משום דאין בעלים יכולין להקדיש וגונז מצית הנפקד משלם כפל לבעלים כדתינא בהמפקד (ב"ב דף ג.) ועיקר קרא בגונז מצית שומר כתיב: **אמטלטלין** דכפריה. תנז ר"ח דהאידנא

מוסף רש"י

אורכתא הרשאה, ולשון שולטות הוא כמו (ב"ב קפד) בשנת פלוני אורכין שלטון, אף כן אורכתא השלטה שהשלטון על בעל דעו לחובעו (שבועות ד'.) אמטלטלי לפי שאינו נעין והעדים מעידין על מה שכתוב ממנו שיש לו ציד פלוני קך וכו' (ט"ז) דהואיל ואינו צנין מיחוי כשיקרא, שמה אין צידו משל זה כלום ומתמיני סהדי אשיקרא (בכורות ט"ז.) דכפריה שכבר נשבע שהתנזר שקר דהשחא מיחוי כשיקרא שמתמו על מ"ס זה שיש לו ציד פלוני קך וכן שבועות (ג.) אבא חלפתא אבי הייט ר' יוסי בן תלפתא (רשב"ם ב"ב נ"ה.)